

Jan Charytański

"Schriftauslegung im Unterricht", Wolfgang Langer, Einsiedeln-Zürich-Köln 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/3, 193-194

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WOLFGANG LANGER, *Schriftauslegung im Unterricht*, Einsiedeln-Zürich-Köln 1968, Benzinger Verlag, s. 185.

Powyższą pracą Klemens Tilmann i Günter Stachel otwierają nową serię katechetyczną *Unterweisen und Verkünden*, która ma zastąpić dawną *Klärung und Wegweisung*. Obecnie zapoczątkowana ma być bliższą szkoły, duszpasterstwa dzieci i młodzieży, jak również wychowania religijnego.

Zupełnie świadomie redaktorzy rozpoczęli nową serię od pozycji biblijnej. Dyskusje na łamach „Katechetische Blätter”, czy innych czasopism dla katechetów, zapowiedziana nowa bardziej biblijna redakcja *Katholischer Katechismus*, charakter biblijny nowego programu, ukazują centralny punkt troski katechetów niemieckich. Główną podstawą tak podejmowanych reform, jak i niepokojów rodzących się wśród starszych katechetów, są zdobycze współczesnej biblistyki naukowej i sformułowania dokumentów soborowych, znajdujące swój oddźwięk w nowym programie. Duży jednak procent katechetów-praktyków, związanych z dotychczasowymi podręcznikami, a zwłaszcza z ujęciami tak zwanej historii biblijnej, nie jest przygotowany do przyjęcia „nowego”. Tym trudnościom wychodzą naprzeciw redaktorzy serii drukując nową pozycję autora znanego już ze swych publikacji właśnie na temat katechezy biblijnej. Obecna pozycja nie jest pracą całkowicie nową. Autor wykorzystał wiele swych referatów czy dyskusji seminarijnych, prowadzonych z katechetami-praktykami w czasie kursów i kongresów.

Autor po krótkim ukazaniu historycznego rozwoju nauki Pisma św. w katechezie stawia twierdzenie, że skończył się już okres uważania katechezy biblijnej za przedmiot pomocniczy; katecheza biblijna zdobyła dziś pozycję całkowicie samodzielnej. Nie da się również utrzymać dwoistości katechizmu i historii biblijnej, ponieważ uczeń musi dostrzec, że wiara Kościoła ma swe istotne źródło w Piśmie św. Otwiera się jednak ogromnie trudny dla katechety problem „tłumaczenia” Pisma św. Autor pragnie ukazać właściwe struktury tak pojętej katechezy biblijnej.

Omawiając zagadnienie związku katechezy z egzegezą naukową, autor rozważa stosunek kerygmy do historii i Tradycji, jak również ukazuje drogę odkrywania istotnego sensu tekstów biblijnych.

Te właśnie bardziej naukowe analizy prowadzą go do odrzucenia katechezy biblijnej zastępującej tekst autentyczny swobodnym opowiadaniem, posługującej się skrótami zatracającymi specyficzny charakter „mowy” Pisma św. Katecheza biblijna powinna wprowadzać ucznia w autentyczny świat biblijny, powiązany organicznie z historią doświadczenia Boga w życiu narodu, ale ponadto ma ona ukazać ciągłą aktualność tej „mowy” dla współczesnego człowieka.

Konieczne jest więc dostosowanie do odbiorcy. Taki jednak zabieg może prowadzić do sfalszowania właściwego sensu. Istotnym punktem jest również odpowiedni do wieku dobór tekstów. Jedynym jednak, prawdziwie powszechnym, kryterium doboru może być ważność danego tekstu w życiu religijnym Kościoła. Celem zatem katechezy biblijnej jest zetknięcie dziecka z tekstem autentycznym, a zadaniem bardziej bezpośrednim przerzucenie pomostu między „mową” Pisma św. a aktualną sytuacją życiową ucznia. Idąc po tej linii autor usiłuje określić, zresztą bardzo ogólnie, pewne zasady doboru tekstu odpowiedniego do wieku uczniów.

W drugiej i o wiele mniejszej części swej książki autor ukazuje powyższe zasady w praktycznym zastosowaniu do katechezy o Zmartwychwstaniu Chrystusa. Niemniej również i w pierwszej części każda analizowana zasada egzegetyczna czy katechetyczna ilustrowana jest natychmiast przykładami konkretnych tekstów i ich opracowania katechetycznego. Nie są to oczywiście gotowe katechezy, choć przytoczone przykłady mogą być bardzo łatwo transportowane na język konkretnej jednostki tematycznej.

Zagadnienie katechezy biblijnej, jej związek z katechizmem, a zwłaszcza celowość historii biblijnej są żywo dyskutowane również w Polsce, zwłaszcza w związku z projektem nowego katechizmu, nowego programu, czy nowych podręczników. Praca W. L a n g e r a, napisana przystępnie, konkretnie i praktycznie, a zarazem korzystająca z naukowego dorobku współczesnej bibliistyki, może rzucić wiele światła na naszą rodzimą problematykę, dopomóc w jej rozwiązaniu i znalezieniu właściwej drogi.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

RUDOLF SCHNACKENBURG, *Christliche Existenz nach dem Neuen Testament*, München 1967—1968, Kösel-Verlag, 2 t., s. 196 + 196.

Zagadnienie aktualności Pisma św. dla współczesnego człowieka uzyskuje coraz większe znaczenie w życiu Kościoła, szczególnie jednak w homiletyce i katechetyce. Ten właśnie akcent aktualności, ścisłego powiązania nauki Pisma św. i współczesnego życia odnajdujemy w najnowszej publikacji niemieckiego biblisty, profesora egzegezy N. Testamentu na uniwersytecie w Würzburgu, Rudolfa S c h n a c k e n b u r g a. Co prawda nie mamy w niej do czynienia z całkowicie nowym owocem poszukiwań autora. Omawiana obecnie pozycja stanowi zbiorowe wydanie wielu dawniejszych prac autora opublikowanych i niepublikowanych. Toteż w każdym tomie istnieje specjalna tablica informująca, gdzie i pod jakim tytułem drukowane były poszczególne opracowania, składające się na omawianą pozycję.

Nie można jednak powiedzieć, że mamy do czynienia jedynie ze zbiorem różnych artykułów. Autor przygotowując to wydanie przerabiał uprzednie opracowania, oddając w ręce czytelnika zwartą całość. Pierwszy tom skupia się przede wszystkim na nauce Ewangelii synoptycznych. W drugim natomiast przeważają opracowania pism św. Jana i św. Piotra. Autor analizuje biblijne pojęcie wiary. Omawia nawrócenie chrześcijańskie i jego specyficzne ujęcia u różnych autorów Nowego Testamentu. Ukazuje naukę św. Jana o grzechu w życiu chrześcijanina, a zarazem naukę o wolności chrześcijanina według św. Pawła. Bardzo wiele miejsca poświęca zagadnieniu doskonałości chrześcijańskiej, dojrzałości chrześcijanina, szczególnie wyróżniając kazanie na górze w jego podwójnym ujęciu, jak również naśladowanie Chrystusa oraz ewolucję tego pojęcia, jaką można odnaleźć w różnych księgach Nowego Testamentu. Osobny również rozdział poświęca „módlitwie w duchu i prawdzie”. Dla człowieka XX w., zainteresowanego problematyką poruszoną w *Konstytucji o Kościele w świecie współczesnym*, szczególne znaczenie posiadają rozdziały poświęcone zagadnieniom antropologicznym. Należy tu ukazać biblijnego obrazu człowieka, ujętego jako organiczna całość, ze szczególnym uwzględnieniem jego powiązań i warunkowań historycznych i społecznych, jak również w perspektywie dokonanego i ciągle dokonującego się zbawienia. W ścisłym związku z poprzednim tematem pozostaje analiza biblijnego pojęcia świata, życia i śmierci. Dynamikę życia chrześcijańskiego podkreśla w analizie Pawłowej idei czasu między Paschą a Paruzją. Całość wreszcie zamyka problem roli chrześcijanina w tworzącej się przyszłości świata.

Mimo więc bliskości tematycznej istnieje głęboka różnica między tą publikacją autora a jego uprzednio wydaną pozycją *Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments* (München 1954). Obie dotyczą zagadnienia moralności chrześcijańskiej w ujęciu ksiąg Nowego Testamentu. Poprzednia książka jest jednak bardziej analizą tekstów biblijnych, ukazującą naukę poszczególnych ksiąg i odkrywającą ewolucję, jakiej ulegają ujęcia życia chrześcijańskiego.

W swej nowej publikacji autor wybiera raczej linię wielkich tematów teologii biblijnej Nowego Testamentu, choć oczywiście podkreśla specyfikę